

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Corollarium notatu dignum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

objectum specificativum nostri intellectus: Ergo viribus naturæ possunt ab illo attingi. Antecedens est certum: si enim tales veritates non essent intra objectum specificativum intellectus nostri, ille quamvis auxilio supernaturali adjutus, non posset eas attingere, cum nulla potentia extra suum objectum specificativum exire possit. Consequentia vero probatur. Quæcumque potentia potest viribus propriis attingere quidquid est intra suum objectum specificativum: Ergo si veritates supernaturales & nostræ fidei mysteria, intra objectum specificativum nostri intellectus continentur, viribus naturæ poterunt ab eo attingi.

36 Respondeo distinguendo Antecedens: sunt intra objectum specificativum, proportionatū, nego Antecedens: improporcionatum, concedo Antecedens; & nego Consequentiam. Ad cuius probationem eodem modo distinguendum est Antecedens: Quæcumque potentia potest viribus propriis attingere quidquid est intra suum objectum specificativum, proportionatum, concedo: improporcionatum, nego.

37 Explicatur solutio hoc exemplo. Licet lux Solis contingatur intra objectum specificativum visus, quod est corpus acidum vel coloratum; quia tamen ob nimium ejus splendorem non est intra objectum proportionatum oculi corporei ab eo videri nequit, nisi virtute aliqua speciali & extraordinaria roboretur. Ita similiter, quamvis veritates supernaturales & mysteria fidei sint intra objectum essentiale & specificativum nostri intellectus, quod est ens ut abstractum à naturali & supernaturali, à creato & increato, à spirituali & corporeo; quia tamen non continentur intra ipsius objectum proportionatum & connaturale (quod pro hoc statu est ens intelligibile per convenientiam ad phantasmata, & per species à sensibus acceptas) non possunt viribus naturæ ab eo attingi, sed debent prius proportionari, medio lumine levante potentiam, & collocante eam in eodem ordine supernaturali.

38 Contra tertiam conclusionem objicitur: Si ad credendum requiratur auxilium supernaturale ex parte voluntatis, sicut requiritur ex parte intellectus, sequitur quod sicut in intellectu, præter auxilium actuale, ponitur habitus supernaturalis fidei, quo inclinatur permanenter ad credendum; ita supponendus aliquis habitus supernaturalis in voluntate, quo illa pariter permanenter inclinatur ad impetrandum actum fidei. Sed hoc videtur absurdum. Ergo & illud. Major videtur vera; cum eadem sit ratio de habitu, ac de auxilio, & de voluntate ac de intellectu. Minor vero falsæ: Talis habitus supernaturalis in voluntate receptus, nec erit virtus theologica (cum virtutes theologice sint tantum tres nimirum fides, spes & caritas) nec moralis; quia virtutes morales insulse amittuntur per peccatum mortale cum ipsa gratia à qua emanant; si vero talis habitus diceretur in voluntate, ille in peccatore remaneret, sicut fides, cum peccatore actum fidei informis elicere possit. Ergo, &c.

39 Respondeo primò negando sequelam Majoris: sicut enim in naturalibus ad opera artis efficienda ponitur habitus in solo intellectu, non autem in voluntate, quamvis ipse & instrumenta debeant in voluntate moveri: ita ad assentiendum mysteriis revelatis non est ponendus habitus in voluntate, sed in solo intellectu, licet intellectus assensum fidei non eliciat, nisi applicatus à voluntate; sed sufficit quod voluntas ad hanc

A applicationem per actuale auxilium eleveatur. Ratio vero disparitatis inter intellectum & voluntatem, quantum ad actum fidei, est, quia intellectus est elicivus immediate actus fidei, & ideo in eo est formalis & immediata difficultas; voluntas vero mediatè solum & applicativè ad illum concurrat.

90 Respondeo secundò, datà sequelâ Majoris, negando Minorem. Ad cuius probationem dicendum est, talem habitum in voluntate receptum, nec esse propriè virtutem moralem, nec theologicam, sed reductivè pertinere ad virtutem theologicam, scilicet ad fidem, ut via & dispositio ad illam. Ultraque solutio probabilis est: quæ verò sit probabilior, & doctrinæ D. Thomæ conformior, dicemus in Tractatu de fide, ad quem hujus difficultatis resolutio pertinet.

91 Objicitur insuper contra eandem conclusionem: Potest aliquis velle credere propter vanam gloriam; Sed talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, cum sit peccatum & Deus specialiter ad actum peccati concurrat. Ergo non est necessarium speciale auxilium ad ipsam affectionem, sive initium credendi. Minor videtur certa: Major etiâ communiter recipitur, & est D. Thomæ 2.2. qu. 47. ar. 13. ad 2. ubi dicit actum fidei non postulare ex se conformitatem ad appetitum rectum: unde sicut caracter sacerdotalis ex propria ratione ordinat ad verè consecrandum, non autem ad benè; ita fides ordinat essentialiter ad Deum in ratione veri, non autem in ratione boni & ultimi finis.

92 Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem: talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, quatenus est moraliter mala, concedo Minorem: prout est in ordine physico, nego Minorem, & Consequentiam. Sequitur ergo cum Sacerdos vult consecrare propter vanam gloriam, vel propter sortilegium, intentio illa, ut consecrativa, & productiva corporis Christi sub speciebus, est à Deo, speciali auxilio concurrente: ut autem est intentio vanæ gloriæ, aut sortilegii, non est à Deo, sed à prava voluntate: ita pariter dum quis vult elicere actum fidei ob vanam gloriam quamvis talis volitio in esse mali moralis in solam voluntatem reducatur; si tamen consideretur in esse physico, procedit ab auxilio supernaturali, quia sub hac ratione respicit objectum supernaturale, quâ talis, scilicet assensum fidei terminatum ad divinas veritates, sub ratione formali divine revelationis.

§ III.

Corollarium notatu dignum.

93 Ex dictis inferes contra Durandum, Cajetanum & Molinam, auxilium gratiæ, quod diximus requiri ad assentiendum veritatibus revelatis, non esse necessarium solum propter aliquem modum ipsius assensus, sed propter ejus substantiam & entitatem; ita ut cum solo concursu generali non possit homo elicere alium assensum, qui sit similis & ejusdem speciei cum isto, quantum ad substantiam.

94 Probatur breviter: Assensus de quo loquimur est quoad substantiam & entitatem supernaturalis: Ergo non potest produci, etiam quoad substantiam cum solo concursu generali, sed ad eum requiritur auxilium supernaturale. Consequentia patet ex supra dictis: nam actus supernaturalis

exce

excedit vires naturales. Antecedens probatur: A. A. quod ejus primum & formale specificativum est supernaturalis, quoad substantiam & entitatem supernaturalis est: Sed primum & formale specificativum assensus fidei est supernaturalis: Ergo talis assensus est quoad substantiam & entitatem supernaturalis. Major pater: nam si primum & formale specificativum actus fidei est supernaturalis, ejus species & essentia supernaturalis erit: Ergo & ejus entitas & substantia; cum nihil magis pertineat ad entitatem & substantiam cujuscunque rei, quam ejus species & essentia. Minor vero suadet: Assensus fidei non terminatur ad veritates supernaturales quomodocumque, sed terminatur ad eas sub ratione formalis divinæ revelationis; adeo ut quævis sint alia motiva quæ inducere possunt ad credendum, illa tamen debeat intellectus transcendere & illis non inniti, sed soli auctoritati Dei revelantis: At divina revelatio est quid supernaturalis: Ergo primum & formale specificativum assensus fidei, est supernaturalis.

Dices: Actus fidei, cum sit vitalis, dicit ordinem ad potentiam vitalem à qua elicitur, nempe ad intellectum, & ab eo specificatur: Sed intellectus est potentia naturalis: Ergo actus fidei, quoad speciem, subindeque quoad entitatem & substantiam, naturalis est, & solum supernaturalis quantum ad modum quemdam accidentalem, & quatenus per modum dispositionis ad formam & finem supernaturalem ordinatur. Unde Concilium Arausicanum can. 6. & Tridentinum sess. 6. can. 3. non definiunt absolute necessarium esse auxilium gratiæ ad credendum, sed Arausicanum addit, sicut oportet; & Tridentinum; sicut oportet, ut justificationis gratia conferatur.

Respondetur actum fidei, ut vitalem, dicere ordinem ad potentiam vitalem, non nudè sumptam, sed ut elevatam per habitum fidei, vel auxilium speciale, quæ sunt ratio proxima agendi, intellectus vero est principium duntaxat radicale & remotum: unde cum habitus fidei, & auxilium speciale, sint supernaturalia quantum ad substantiam, actus fidei ab illis immediatè procedens est quoque supernaturalis quantum ad substantiam, & non solum quantum ad modum. Ad illud verò quod ex Arausicano & Tridentino subditur, dicendum est, illa Concilia verba prædicta in suis definitionibus apposuisse, quia solum definire contra Pelagianos voluerunt, necessarium esse gratiam ad credendum sicut oportet ad justificationem & salutem; & non curantur questionem illam Theologicam, de qua agimus, determinare, an scilicet assensus fidei sit supernaturalis quoad substantiam, vel solum quantum ad modum, sed id reliquere Theologis disputandum.

Addunt aliqui, prædicta Concilia ita loqui, & addere verba illa, sicut oportet, ut indicent, posse quidem hominem per solas naturæ vires assensui veritatibus fidei sibi exterius propositis, assensu quodam opinativo, ita ut ratio, propter quam illis assentitur, non sit divina revelatio, sed motivum aliquod probabile, ut in hæreticis contingere cernimus; non tamen assensu certo & infallibili, auctoritati, & veritati Dei revelantis innixi, qualis requiritur ad justificationem.

ARTICULUS III.

An homo in statu naturæ lapsæ possit sine gratia aliquod bonum morale naturale ordinis velle, & facere?

Quæstio procedit de triplici gratia; nimirum de gratia justificante, ad quam pertinet charitas, de gratia fidei, & de gratia actuali, seu auxiliante; juxta triplicem sententiam, quæ in hujus dubii resolutione circumfertur. Prima est Michaelis Baii, existimantis ad omne bonum morale requiri gratiam habitalem, & imperium charitatis; subindeque omnia opera quæ homo peccator elicit, esse peccata. Unde 34. ex propositionibus ejus à Pio V. & Gregorio XIII. proscriptis, sic habet: Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est. Et 39. In omnibus suis actibus peccator servit dominantis cupiditati.

Secunda est Janfenii, assentientis ad omne opus moraliter bonum, gratiam fidei esse necessariam ex quo infert, omnia opera in fidei sum esse peccata, & omnes eorum vires, vitia. Unde lib. 3. de statu naturæ lapsæ cap. 14. ait: Indubitatum esse in doctrina Christi & Ecclesiæ, nullum opus bonum, nequidem moraliter ab humano arbitrio posse fieri, nisi per gratiam, non quamlibet, sed fidei, liberetur: ut proinde ante fidem non sit liberum à peccato, dum hic & nunc agere meditatur, abstinere; sed quocumque se verterit, quadam damna virobis insolubili peccandi necessitate teneatur. Et cap. 17. ejusdem libri hunc titulum præfigit: Nugæ, delirium, insania, impietas, contraria Christianorum sensui, scripturæ, & fidei, quæ in infidelium sit ulla vera virtus, vel opera sine peccato, juxta Augustinum & Concilium Arausicanum.

Tertia sententia, licet ad actus moraliter bonos influxum charitatis aut fidei non requirat, docet tamen ad bene operandum moraliter necessariam esse gratiam quandam actuale & auxiliantem. Hanc olim tenet Gregorius de Arimino in 2. dist. 28. quem sequitur Vasquez hic disp. 189. licet iste diverlo ducatur motivo: Gregorius enim necessitatem gratiæ auxiliantis ad opus morale probat ex defectu potentie, unde illam exigere debet, ut de posse expeditum. Vasquez autem non ex defectu potentie, sed ratione indifferentiæ liberi arbitrii ad bonum vel ad malum, ejusdem gratiæ necessitatem asseruit, quare illam exigit, non ut de posse, sed actu agere; eamque consulere docet in quadam cogitatione honesta & congrua; hoc est ad imperata genio, complexionis, seu temperamento hominis, vel à Deo immixta in circumstantiis illis & occasionibus, in quibus prævidet ab æterno sua scientia media liberum arbitrium, per eam excitatum, ipsi consensurum. Eandem sententiam, ut probabiliorē, amplectitur illustrissimus Dominus Abelly, Episcopus Ruthenensis, in sua medulla Theologica, Tract. de gratia, lect. 5. conclus. 2.

§. I.

Error Michaelis Baii proscriptur.

Dico primò: Absurdum est dicere, nullum opus morale, seu honestum, fieri posse sine gratia sanctificante, ita ut quæcumque sunt à peccatoribus ante adeptam justificationem, sint peccata.